

i.Sygn. akt **I ACa 1084/18**

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 5 listopada 2019 r.

Sąd Apelacyjny w Poznaniu I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodnicząca – Sędzia Ewa Staniszevska

Sędziowie: Bogdan Wysocki

Małgorzata Goldbeck-Malesińska

Protokolant: st. sekr. sądowy Ewa Gadomska

po rozpoznaniu w dniu 5 listopada 2019 r. w Poznaniu

na rozprawie

sprawy z powództwa **A. R. (1)**

przeciwko (...) **Związkowi (...)**
z siedzibą w W. O. w P.

o uchylenie uchwały

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Okręgowego w Poznaniu

z dnia 25 września 2018 r. sygn. akt I C 832/18

1. oddala apelację;
2. zasądza od powoda na rzecz pozwanego 270 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.

Bogdan Wysocki Ewa Staniszevska Małgorzata Goldbeck-Malesińska

--	--	--

I A Ca 1084/18

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 25 września 2018 r. Sąd Okręgowy w Poznaniu oddalił powództwo A. R. (1) o uchylenie uchwały nr (...) Okręgowego Zarządu (...) Związku (...) w P. z dnia 27 kwietnia 2018 r., którą nie uwzględniono odwołania powoda od uchwały nr (...) Zarządu (...) (...) o odmowie nadania powodowi członkostwa w (...) Związku (...).

W uzasadnieniu wyroku Sąd powołał się na następujące ustalenia faktyczne i wnioski prawne.

Wnioskiem z dnia 27 września 2017 r. powód zwrócił się do Zarządu (...) (...) w P. o podjęcie przez Zarząd (...) uchwały nadającej mu członkostwo w (...) Związku (...) oraz przekazanie mu do używania działki nr (...) w (...) (...), położonej na terenie R. (...) w P..

W uzasadnieniu podał, że postanowieniem z dnia 9 czerwca 2017 r., wydanym do sygn. akt: (...) Sąd Rejonowy Poznań – Grunwald i Jeżyce w Poznaniu:

1/ ustalił, że w skład spadku po R. R., zmarłym w dniu 18 lipca 2010 r. wchodziły nakłady poczynione przez zmarłego na ogród działkowy nr (...) położony na terenie R. (...) (...) w P. (gmina D.) o wartości 49 416,75 zł;

2/ dokonał działu spadku po R. R. w ten sposób, że wskazane nakłady przyznał w całości wnioskodawcy A. R. (1) i tytułem zapłaty zasądził od A. R. (1) na rzecz Z. R. kwotę 24 708,37 zł, płatne w terminie jednego miesiąca od dnia uprawomocnienia się postanowienia wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienia w razie opóźnienia w płatności zasądzonej kwoty.

W ocenie powoda powyższe postanowienie Sądu Rejonowego przyznało mu prawo do działki nr (...), położonej na terenie R. (...) (...) w P..

W dniu 24 stycznia 2018 r. Zarząd (...) w P. podjął uchwałę nr (...), na mocy której odmówił powodowi nadania członkostwa w (...) Związku (...). W uzasadnieniu uchwały wskazano, że działka nr (...) przyznana została do użytkowania A. R. (2) uchwałą zarządu (...) (...) nr (...) z dnia 27 sierpnia 2010 r., po śmierci jej brata R. R.. Podkreślono, że A. R. (2) była jedyną osobą ubiegającą się o prawo do użytkowania działki po zmarłym w dniu 18 lipca 2010 r. bracie R. R..

Uchwała nr (...) z dnia 27 sierpnia 2010 r. została podjęta z uwagi na wniosek A. R. (2) z dnia 4 sierpnia 2010 r. W uzasadnieniu wniosku podała ona, że użytkowała wraz z bratem działkę nr (...), położoną na terenie R. (...) (...) w P. i poczyniła z nim wspólnie liczne nakłady w postaci budynku domku letniego oraz zagospodarowania przyległego terenu zielenią o łącznej wartości 30 000 zł. Jednocześnie A. R. (2) wskazała, że w dniu 4 sierpnia 2010 r., Z. R. (matka A. R. (2) i R. R.) w drodze pisemnego oświadczenia zrzekła się wszelkich roszczeń z tytułu przekazania jej prawa do użytkowania działki nr (...) położonej na terenie (...) (...) w P..

Podstawę podjęcia uchwały stanowił § 68 ust. 3 Statutu (...) z dnia 6 kwietnia 2006 r., ze zmianami z dnia 9 grudnia 2007 r. oraz z dnia 17 grudnia 2011 r. Zgodnie ze wskazanym przepisem w razie wygaśnięcia prawa użytkowania działki na skutek śmierci członka zwyczajnego, przy przydziale użytkowania przez niego działki pierwszeństwo miały jego osoby bliskie użytkujące z nim wspólnie działkę; w wypadku ubiegania się o przydział działki więcej niż jednej osoby bliskiej – wybór należał do zarządu.

Statutu (...) z dnia 6 kwietnia 2006 r., ze zmianami z dnia 9 grudnia 2007 r. oraz z dnia 17 grudnia 2011 r., stanowił, że członkowie (...) dzielą się na: 1) członków zwyczajnych; 2) członków wspierających (§ 10). Członkiem zwyczajnym była osoba fizyczna będąca użytkownikiem działki w R. (...). Członkostwo zwyczajne nabywało się jednocześnie z przyziałem działki w (...) (§ 11). Przyjęcie w poczet członków zwyczajnych i przydział działki w (...) następował na mocy uchwały zarządu (...) (§ 13). Członkostwo w (...) wygasało w razie: 1) śmierci członka (...); 2) zrzeczenia się na piśmie członkostwa w (...); 3) nieużytkowania lub niezagospodarowania działki w (...) przez 9 miesięcy do jej przydzielenia; 4) likwidacji (...), jeżeli członek (...) odmówił przyjęcia w użytkowanie działki zastępczej zaproponowanej przez właściwy organ (...); 5) nie wywiązywania się przez członka wspierającego z deklarowanej formy wsparcia przez okres co najmniej jednego roku (§ 30).

Już po wydaniu uchwały nr (...) powód zwrócił się w dniu 5 września 2010 r. do Zarządu R. (...) (...) z prośbą o nieprzyznawanie członkostwa w R. (...) i nieprzydzielanie działki żadnemu z członków rodziny zmarłego R. R.. W uzasadnieniu podał, że trwają jeszcze konsultacje rodzinne związane z działką.

Kolejno w dniu 14 września 2010 r. powód skierował do Zarządu (...) (...) pismo, w którym wskazał, że wyraża zgodę na udzielenie członkostwa wR. (...) (...) i przydział działki nr (...) swojej córce A. R. (2).

W dniu 21 lutego 2018 r. powód złożył odwołanie od uchwały nr (...) z dnia 24 stycznia 2018 r. W uzasadnieniu powód podał, że z uwagi na przyznanie mu przez Sąd Rejonowy Poznań – Grunwald i Jeżyce w Poznaniu własności nakładów poczynionych na działce nr (...), jest jedyną osobą uprawnioną do korzystania i używania przedmiotowej działki.

Uchwałą nr (...) z dnia 27 kwietnia 2018 r. Okręgowy Zarząd (...) Związku (...) w P. nie uwzględnił odwołania i utrzymał w mocy uchwałę nr (...) Zarządu (...) (...) w P.. Powód odebrał wskazaną uchwałę w dniu 9 maja 2018 r.

W tak ustalonych okolicznościach faktycznych Sąd Okręgowy w pierwszej kolejności wskazał, że zgodnie z art. 50 ust. 1 ustawy z dnia 13 grudnia 2013 r. (Dz.U. z 2017 r. poz. 2176) o rodzinnych ogrodach działkowych (dalej też jako: u.r.o.d.) w sprawach nabycia lub utraty członkostwa w stowarzyszeniu ogrodowym zainteresowany może - po wyczerpaniu postępowania wewnątrzorganizacyjnego - dochodzić swoich praw na drodze sądowej w terminie 30 dni od dnia otrzymania uchwały organu stowarzyszenia ogrodowego.

Powód dochował trzydziestodniowego terminu wskazanego w przepisie art. 50 ust. 1, albowiem uchwałę nr (...) odebrał w dniu 9 maja 2018 r., powództwo zostało wniesione natomiast w dniu 30 maja 2018 r.

Odnosząc się już merytorycznie do żądania powoda, stwierdził, że nie podlegało ono uwzględnieniu, a podjęta przez Okręgowy Zarząd (...) Związku (...) w P. uchwała nr (...) z dnia 27 kwietnia 2018 r. jest zgodna z obowiązującymi przepisami prawa.

Uchwałą nr (...) z dnia 27 sierpnia 2010 r. podjętą przez Zarząd (...) S. (...) nadano A. R. (2) członkostwo w (...) Związku (...) i przydzielono do użytkowania działkę nr (...) położoną na terenie R. (...) (...) w P.. Wskazana uchwała została podjęta na podstawie obowiązującego wtedy § 68 ust. 3 Statutu (...) z dnia 6 kwietnia 2006 r., ze zmianami z dnia 9 grudnia 2007 r. oraz z dnia 17 grudnia 2011 r. A. R. (2) była jedyną osobą bliską w rozumieniu Statutu (...) która złożyła wniosek i ubiegała się o prawo do działki po zmarłym bracie R. R.. Ponadto osoby bliskie, w tym powód, złożyły oświadczenia o wyrażeniu zgody na przejęcie działki przez A. R. (2). Z uwagi na te okoliczności, uchwała nr (...) została podjęta zgodnie z obowiązującymi wówczas przepisami oraz statutem (...) i tym samym siostra R. R. stała się pełnoprawnym użytkownikiem działki nr (...) w ROD (...).

W myśl z kolei § 11 ust. 11 Statutu (...) z dnia 2 lipca 2015 r., ze zmianami z dnia 9 grudnia 2017 r. członkiem zwyczajnym może być osoba fizyczna mająca prawo do działki w (...) W niniejszej sprawie powód w żaden sposób nie wykazał, że posiada prawo do działki.

W świetle obowiązujących przepisów o rodzinnych ogrodach działkowych prawo do działki, a prawo członkowskie to dwie odrębne kwestie. Nabycie prawa do działki następuje m.in. na podstawie zawarcia umowy dzierżawy działkowej (art. 27 u.r.o.d.), wstąpienia małżonka (osoby bliskiej) w stosunek prawny wynikający z prawa do działki po zmarłym działkowcu (art. 38 u.r.o.d.), przeniesienia prawa do działki (art. 41 u.r.o.d.). Członkostwo zaś (zwyczajne) związane jest stricte z prawem zrzeszania się w stowarzyszeniu. Działkowiec może (lecz nie musi) być członkiem stowarzyszenia ogrodowego prowadzącego dany (...). Ma alternatywę: może ograniczyć się jedynie do korzystania z działki oraz wykonywania swoich obowiązków związanych z utrzymaniem ogrodu (np. przestrzeganie regulaminu i uiszczania opłat ogrodowych). Z kolei nabycie praw członkowskich jest uzależnione od posiadania statusu działkowca w rozumieniu ustawy, czyli posiadania prawa do działki.

W poprzednim stanie prawnym, tj. pod rządami obowiązywania ustawy z dnia 8 lipca 2005 r. o rodzinnych ogrodach działkowych członkostwo zwyczajne było nierozzerwalnie związane z prawem użytkowania działki. Zgodnie z art. 14 ust. 1 w/w ustawy (...) Związek (...) ustanawiał w drodze uchwały na rzecz swojego członka bezpłatne i bezterminowe prawo używania działki i pobierania z niej pożytków (użytkowanie działki). Statut (...) z 2006 r. stanowił natomiast, że członkostwo zwyczajne nabywało się jednocześnie z przydziałem działki w (...) (§ 11 ust. M2 Statutu (...) z 2006 roku).

Nabycie członkostwa w poprzednim stanie prawnym oznaczało jednocześnie nabycie prawa użytkownika konkretnej działki. W świetle obowiązujących aktualnie przepisów nabycie członkostwa w sytuacji, gdy powodowi nie przysługuje prawo do działki nie jest możliwe.

W istniejących okolicznościach faktycznych brak było także podstaw, by przyznać powodowi prawo do działki, podczas gdy zgodnie z przepisami prawa przysługuje ono jego córce A. R. (2). Zgodnie z przepisami u.r.o.d. działkowcem może być osoba pełnoletnia lub małżeństwo (art. 27 u.r.o.d.). Poza małżeństwem ustawa nie przewiduje żadnej innej formy współużytkowania, poza współużytkowaniem przez małżonków. Wykluczone jest zatem niejako „dopisanie” powoda jako użytkownika działki. Ponadto podać trzeba, że prawo do działki wygasa z chwilą: 1) rozwiązania umowy za zgodą obu stron albo upływu terminu wypowiedzenia; 2) śmierci działkowca, o ile ustawa nie stanowi inaczej; 3) likwidacji R. (...) lub jego części, na której znajduje się działka; 4) w innych przypadkach przewidzianych w ustawie. Obowiązujące przepisy nie przewidują możliwości pozbawienia A. R. (2) prawa do użytkowania działki nr (...), z uwagi na to, że powód nabył własność nakładów poczynionych na wskazaną działkę.

Syn powoda R. R. zmarł w dniu 18 lipca 2010 r., a więc pod rządami ustawy z dnia 8 lipca 2005 r. o rodzinnych ogrodach działkowych. Z przepisów, zarówno ustawy, jak i statutu (...) z 2006 r. u wynikało, że na skutek śmierci członka Związku przysługujące mu prawo użytkowania działki w R. (...) wygasa (§ 30 ust 1 pkt 1 statutu (...) z 2006 r.). Skoro więc dane prawo użytkowania wygasało, to oznacza to, że nie podlegało ono dziedziczeniu i tym samym nie wchodziło do spadku po zmarłym. W skład masy spadkowej po zmarłym wchodziły wierzytelności wynikające z prawa nasadzeń i urządzeń znajdujących się na działce, które prawnie stanowiły własność zmarłego członka (...), wobec czego te składniki majątkowe podlegały dziedziczeniu (z art. 15 ust. 2 ustawy z dnia 8 lipca 2005 r. o rodzinnych ogrodach działkowych). Obecna obowiązująca ustawa o rodzinnych ogrodach działkowych przewiduje analogiczne uregulowania w art. 35 oraz 42.

Powyższe oznacza, że spadkobiercom przysługuje prawo do mienia znajdującego się na działce. Zupełnie odrębnie przedstawia się natomiast ich prawo do samej działki, co już zostało wskazanej wyżej. Sąd wskazał, że roszczenie powoda o realizację postanowienia Sądu Rejonowego Poznań – Grunwald i Jeżyce w Poznaniu z dnia 9 czerwca 2017 r., sygn. akt: (...) przyznającego powodowi własność nakładów poczynionych na działce nr (...) winno być kierowane wyłącznie do aktualnego (...).

Powyższy wyrok zaskarżył w całości powód zarzucając:

1/ naruszenie przepisów prawa materialnego tj.:

- art. 365 § 1 k.p.c. poprzez nieuwzględnienie, przez Sąd I Instancji prawomocnego orzeczenia Sądu Rejonowego Poznań Grunwald i J., wydanego w sprawie (...) - wiążącego strony i sąd,

- art. 5 k.c. poprzez odebranie mi możliwości realizacji postanowienia Sądu Rejonowego Poznań Grunwald i J. w P. z dnia 9 czerwca 2017 r. sygn. akt (...) w sytuacji, gdy zostały mi tam przyznane w całości nakłady poczynione przez mojego zmarłego syna na ogród działkowy nr (...) położony w R. (...) (...) w P. o wartości 49.416,75 zł,

2/ naruszenie przepisów prawa procesowego tj.:

- art. 233 § 1 k.p.c. poprzez niezgodną z zasadami logiki i doświadczenia życiowego ocenę materiału dowodowego, w szczególności pominięcie faktu, że ja także ubiegałem się o prawo do przedmiotowej działki, prowadzącą do uznania przez Sąd, że nie ma podstaw, aby uchylić uchwałę, która jest niezgodna z prawem.

W oparciu o powyższe, wniósł o:

1/ zmianę zaskarżonego wyroku i uwzględnienie mojego powództwa w całości,

2/ zasądzenie od pozwanej na moją rzecz zwrotu kosztów postępowania w obu instancjach.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje.

Okoliczności faktyczne wynikały z niespornych dowodów z dokumentów i wiarygodnych zeznań stron. Wprawdzie skarżący podniósł zarzut naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. jednak z jego uzasadnienia jasno wynika, że w istocie nie kwestionuje oceny dowodów lecz prawidłowość wnioskania Sądu w procesie subsumpcji ustalonych okoliczności faktycznych pod przepisy prawa materialnego.

Nie znajdując podstaw do czynienia odmiennych od Sądu I instancji ustaleń faktycznych Sąd Apelacyjny podzielił je i przyjął za własne.

W świetle tych ustaleń nie zasługiwał na podzielenie zarzut naruszenia art. 365 § 1 k.p.c., ponieważ Sąd Okręgowy nie uchybił treści tego przepisu. Innymi słowy, Sąd I instancji w żadnym zakresie nie podważył faktu związania go treścią postanowienia Sądu Rejonowego Poznań Grunwald i J. z dnia 9 czerwca 2017 r. wydanym w sprawie o sygn. (...), nie orzekł niezgodnie z jego treścią.

U podstaw stawianego zarzutu leży przekonanie powoda, że nabycie przez niego w drodze spadkobrania prawa własności nakładów na działce nr (...) a poczynionych przez zmarłego syna, implikuje powstanie po jego stronie prawo do tej działki.

Tymczasem prawidłowo Sąd Okręgowy wyjaśnił, że ustawodawca w ustawie z dnia 13 grudnia 2013 r. o rodzinnych ogrodach działkowych wyraźnie rozróżnił prawo do działki od prawa do nakładów.

Prawo do działki wynika ze stosunku zobowiązaniowego – umowy stowarzyszenia działkowców z pełnoletnią osobą o dzierżawę działkową uprawniającą przez czas nieoznaczony do używania i pobierania pożytków (art. 27 i 28) . Własność działki należy do Skarbu Państwa, albo do jednostki samorządu terytorialnego, albo do stowarzyszenia ogrodowego (art.7). Prawo to nie wchodzi w skład spadku, po śmierci działkowca wygasa, zaś kwestie związane z jego ewentualnym ustanowieniem na rzecz małżonka czy osób bliskich zmarłego działkowca uregulowane są w sposób szczególny w art. 38 i 40 ustawy z dnia 13 grudnia 2013 r.

Natomiast w myśl art. 30 ust. 2 tejże ustawy - nasadzenia, urządzenia i obiekty znajdujące się na działce wykonane lub nabyte ze środków finansowych działkowca, stanowią jego własność. Jako takie wchodzi w skład spadku po zmarłym działkowcu.

Podkreślić należy, że w sądowym postępowaniu spadkowym Sąd orzeka o prawie do spadku, dokonuje działu spadku. Nie orzeka natomiast o prawie do działki. Może to uczynić, jednak w odrębnym postępowaniu nieprocesowym. Zgodnie bowiem z art. 38 ust. 3 ustawy z dnia 13 grudnia 2013 r. w przypadku zgłoszenia się kilku uprawnionych (osób bliskich zmarłego działkowca), o ustanowieniu prawa do działki rozstrzyga sąd w postępowaniu nieprocesowym.

Takie postępowanie zakończone rozstrzygnięciem o prawie do działki nr (...) niewątpliwie nie zostało wszczęte.

Powód jednoznacznie domagał się przyjęcia go w poczet członków R. (...) w charakterze członka zwyczajnego, któremu przysługiwać ma prawo działki nr (...).

Skoro jak trafnie ustalił Sąd I instancji prawo do tej działki przysługuje już innej osobie a przepisy statutu łączą członkostwo zwyczajne z prawem do działki, to zasadnie uznał zaskarżoną uchwałę za prawidłową jako zgodną z postanowieniami statutu i przepisami ustawy o rodzinnych ogrodach działkowych.

Przedmiotem sporu w niniejszej sprawie była uchwała w przedmiocie odwołania powoda od uchwały o odmowie ustanowienia go członkiem (...). Uprzednia uchwała z dnia 27 sierpnia 2010 r., mocą której przyznano prawo do działki nr (...) A. R. (2) jest prawomocna i jak dotąd jej ważność nie została podważona.

Wbrew wywodom skarżącego w rozpatrywanej sprawie nie było żadnych podstaw do jednoczesnego (jako wstępnego zagadnienia) rozstrzygnięcia w przedmiocie uchylenia uchwały z dnia 27 sierpnia 2010 r. bądź stwierdzenia jej

nieważności a to już z tej przyczyny, że A. R. (2) nie była stroną procesu. Niedopuszczalne jest bowiem rozstrzygnięcie o prawach przysługujących osobie trzeciej bez jej udziału.

W końcu za bezzasadny należało uznać zarzut naruszenia art. 5 k.c., który z istoty swej nie może stanowić podstawy powództwa. Zauważyć zresztą należy, że w realiach sprawy nie można było przypisać pozwanemu naruszenia zasad współżycia społecznego. Jeżeli istniało jakieś porozumienie członków rodziny zmarłego w przedmiocie posiadania działki, to ewentualne pretensje mogłyby mieć powód w stosunku do córki A. R. (2).

Podzielając zatem także wnioski prawne Sądu I instancji Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 k.p.c. apelację oddalił jako bezzasadną.

Dodać jedynie ubocznie można, że w istniejących na dzień orzekania okolicznościach faktycznych słusznie Sąd I instancji wskazał, że powodowi pozostało prawo domagania się zwrotu wartości nakładów. Kwestie z tym związane wykraczały jednak poza przedmiot sporu.

O kosztach postępowania apelacyjnego Sąd orzekł na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c.

Bogdan Wysocki Ewa Staniszevska Małgorzata Goldbeck-Malesińska